

2. Європейська Хартія про статус суддів від 10 липня 1998 року // Рада Європи, 1998 р
3. Закон України “Про статус суддів” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 25. – Ст. 146
4. Закон України “Про судоустрій України” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 27-28. – Ст. 180.
5. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” від 07.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-45. – Ст. 529
6. Конституція України // Відомості Верховної Ради України, від 28 червня 1996. – № 21. – Ст. 49.

*Постол К. А.
викладач кафедри освітньої політики
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК СУБ’ЄКТІВ ПРАВОВІДНОСИН З ДЕРЖАВОЮ

Виходячи з аналізу правових характеристик категорії “інститут громадянського суспільства”, основними з яких є – самоврядність, самоорганізованість, добровільність, незалежність від інших суб’єктів, а також офіційно створена певна організаційно-правова форма об’єднання, що відображає соціальнокорисну мету його діяльності, нами були сформовані показники, згідно яких громадське формування може набувати правового статусу “інститут громадянського суспільства”. Щодо визначення вичерпаного переліку таких суб’єктів, то це, на нашу думку, є складним та недоцільним питанням, адже сфера громадянського суспільства відрізняється диспозитивним методом регулювання існуючих в ній процесів, в тому числі щодо видів форм та назв інституцій, які в ній формуються. Всіх існуючих суб’єктів, які відповідають наданими нами правовим ознакам інститутів громадянського суспільства, доцільно, на наш погляд, лише об’єднати за певними видами, встановленими в чинному законодавстві та віднести то чи інше громадське формування до одного з них.

Так, у Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976 до інститутів громадянського суспільства законодавець відносить: громадські організації, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші непідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства.

Актуальним же питанням є класифікація визначених в законодавстві видів інститутів громадянського суспільства, оскільки діяльність цих суб'єктів дуже багатогранна і вони вступають у найрізноманітніші зв'язки з іншими підструктурами суспільства, саме систематичне групування за критеріями та показниками дозволяє, перш за все, зрозуміти функціональне призначення якого саме виду інститутів громадянського суспільства актуальне для певного виду правових та соціальних відносин.

Зазначаємо, що розробити таку систему класифікації, яка була б однаково ефективною в усіх країнах, на наш погляд, неможливо, перш за все, через різницю правових статусів певних неурядових громадських організацій в різних країнах, яка може варіювати залежно від етапу політичного та економічного розвитку в країні. Тому, аналізуючи різні міжнародні класифікації інститутів громадянського суспільства, варто дотримуватись принципу, наскільки такий підхід ефективний для певної країни відповідно до її соціальних, економічних та політичних особливостей. З огляду на те, що наше дослідження спрямоване на встановлення певної класифікації для інституцій громадянського суспільства в Україні, нами здебільше було проаналізовано класифікації з вітчизняних наукових праць – Ф. М. Рудича, А. Ф. Колодій, М. В. Денисюком.

В авторському варіанті класифікації за основний критерій нами було взято сферу правових зв'язків і взаємовідносин інститутів громадянського суспільства з державою, згідно з яким вони поділяються на:

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку економічних відносин – надання підтримки приватному бізнесу, підтримання та розвиток міжнародних економічних зв'язків, проведення незалежної оцінки та прогнозувань економічних показників та інших питань економіки країни – це торгово-промислові палати, об'єднання підприємців, кредитні спілки, незалежні експерти.

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері соціально-трудових відносин – захист трудових та соціальних прав громадян, питань зайнятості населення, координація діяльності підприємств, відстоювання інтересів професійних груп – об'єднання роботодавців, товаровиробників, професійні союзи, творчі спілки;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері соціальної політики та надання соціальних послуг – сприяння соціального захисту та соціального забезпеченню населення - всі види благодійних організацій, волонтерські рухи;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою з приводу захисту прав та інтересів громадян – правова допомога з приводу різних форм правовідносин, недопущення зловживанню та порушенню прав та свобод громадян в усіх сферах життя – союзи та об'єднання споживачів, асоціації та об'єднання адвокатів та юристів, юридичні клініки;

– інституту громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері освітньої політики – цілеспрямована діяльність направлена на досягнення цілей освітніх організацій та системи освіти - асоціації ректорів вузів, органи студентського самоврядування, асоціації аспірантів, піклувальні ради;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері молодіжної та гендерної політики – її захисту та безперешкодної реалізації громадянами - молодіжні та дитячі громадські організації, жіночі рухи;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою стосовно конституційного права громадян на свободу совісті та віросповідання – захист безперешкодного втілення в життя всіх їх незаборонених форм – всі види релігійних організацій та їх об'єднання;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою з приводу патріотичних та національних мотивів – утвердження та захист національної ідеї, відродження та вираження патріотичних настроїв, допомога ветеранам та їх сім'ям – об'єднання ветеранів, козацькі організації, антивоєнні рухи, патріотичні об'єднання;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку спортивного руху – його пропаганда, підтримка та професійний розвиток - спортивні товариства, федерації, клуби;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері захисту екологічних прав та інтересів громадян – на екологічно безпечне середовище та умови життя - екологічні громадські організації, рухи;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою у сфері розвитку культурних прав громадян – їх вільне вираження, розповсюдження та захист – аматорські об'єднання, культурологічні товариства;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з державою, у сфері інформаційного простору суспільства – розповсюдження інформації, надання права доступу до інформації, її захист та аналіз – недержавні засоби масової інформації, об'єднання журналістів;

– інститути громадянського суспільства, які взаємодіють з органами державної влади на місцях у сфері захисту прав громадян місцевого значення - товариства співвласників житла, житлові кооперативи, інші територіальні органи самоорганізації населення.

Тож, згідно з запропонованою нами класифікацією, в кожній сфері суспільства сформовані ті необхідні інституції через існування та функціонування яких встановлюються правові зв'язки між державою та громадянським суспільством для успішної реалізації їх взаємодії щодо головних питань розвитку суспільства та держави. Але, варто сказати, що на сьогоднішній день у всіх основних сферах суспільства кількість і якість інституцій громадянського суспільства не відповідає такому показнику, який би сформував різнопланові та дієві демократичні відносини між представниками громадськості і публічної влади. Саме тому, на наш погляд,

зазначена класифікація потребує уваги щодо її розробки як на науковому, так і на практичному рівні, так як її дослідження дозволяє визначити актуальні питання – які саме інституції виражають права громадян та допомагають встановити взаємозв'язок з державою в певній сфері, чи достатня їх кількість та форм діяльності, чи відповідає якість їх діяльності існуючим потребам, та інші питання, які відображають стан існуючого правового механізму держави та громадянського суспільства в певній країні.

Семенюк В. В.
аспірант
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

СТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

На сьогоднішній день в Україні, разом з іншими, відбувається реформа місцевого самоврядування. Метою цієї реформи оголошено децентралізацію влади і передачу більшого об'єму повноважень органам місцевого самоврядування і як наслідок побудова більш досконалої і збалансованої системи місцевого самоврядування в Україні. Для досягнення цієї мети необхідно перш за все, детально дослідити процеси виникнення і розвитку місцевого самоврядування як явища і його розвиток на теренах України.

Відповідно до частини першої статті другої Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1, с. 170]. Тобто, на сьогоднішній день сучасна правова наука розглядає місцеве самоврядування як право громадян на об'єднання у територіальні громади і самоуправління. Як явище інститут місцевого самоврядування у сучасному розумінні склався у світовій практиці на межі XVIII–XIX ст., коли абсолютні монархії трансформувались у демократичні, правові держави. Боротьба за утвердження місцевого самоврядування, вільного від феодально-чиновницького свавілля, була однією з причин суспільних рухів. Його ідеї протиставлялись феодальній державі, становому патріархально-общинному (сільському) і корпоративно-цеховому (міському) самоврядуванню. Проте деякі елементи станового самоврядування у